

Lapsen oikeuksien komitea

Loppupäätelmät Suomen raportista, joka annettiin lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen lasten myynnistä, lapsiprostitutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn valinnaisen pöytäkirjan 12 artiklan 1 kappaleen mukaisesti*

I. Johdanto

1. Komitea käsitteli Suomen ensimmäisen raportin (CRC/C/OPSC/FIN/1) 2710. ja 2711. kokouksissaan (ks. CRC/C/SR.2010 ja CRC/C/SR.2011), jotka pidettiin 15. ja 16. toukokuuta 2023, ja hyväksyi nämä loppupäätelmät 2728. kokouksessaan, joka pidettiin 26. toukokuuta 2023.
2. Komitea pitää myönteisenä, että sopimusvaltio antoi ensimmäisen raporttinsa ja vastasi kirjallisesti komitean asialuetteloon (CRC/C/OPSC/FIN/RQ/1). Komitea arvostaa sopimusvaltion monialaisen valtuuskunnan kanssa käytyä rakentavaa vuoropuhelua.
3. Komitea muistuttaa sopimusvaltiota siitä, että näitä loppupäätelmiä on tarkoitus lukea yhdessä niiden niin ikään 26. toukokuuta 2023 hyväksytyjen loppupäätelmien (CRC/C/FIN/CO/5-6) kanssa, jotka koskevat sopimusvaltion yleissopimuksen mukaisesti antamia yhdistettyjä raportteja.

II. Yleiset huomiot

Myönteiset näkökohdat

4. Komitea panee arvostaen merkille, että sopimusvaltio on ratifioinut seuraavat asiakirjat:
 - a) lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja valitusmenettelystä, vuonna 2015;
 - b) Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimus), vuonna 2015;
 - c) Euroopan neuvoston yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan (Lanzaroten sopimus), vuonna 2011.
5. Komitea pitää myönteisinä niitä eri toimenpiteitä, jotka sopimusvaltio on toteuttanut valinnaisen pöytäkirjan täytäntöönpanon kannalta merkittävillä aloilla. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa
 - a) rikoslain seksuaalirikoksia koskevan 20 luvun muutokset, vuonna 2022;
 - b) hallituksen esitys (HE 144/2022 vp) seksuaali- ja ihmiskaupparikosten kiireellisestä käsittelystä;
 - c) lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja riiston tilastointi ja niitä koskevat kyselytutkimukset.
6. Komitea panee arvostaen merkille myös sen, että sopimusvaltio on edistynyt valinnaisen pöytäkirjan täytäntöönpanoa edistävien instituutioiden perustamisessa ja kansallisten toimintasuunnitelmien ja ohjelmien hyväksymisessä. Näitä ovat muun muassa
 - a) Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä (2020–2025);
 - b) Lanzaroten sopimuksen kansallinen toimeenpanosuunnitelma (2022–2025);

* Komitea hyväksyi loppupäätelmät 93. istunnossaan (8.–26. toukokuuta 2023).

- c) Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma (2022–2025);
- d) toimenpiteet kansallisen Barnahus-hankkeen toteuttamiseksi (2019–2026);
- e) Poliisihallituksen julkaisema Käsikirja lapsiin kohdistuvien väkivalta- ja seksuaalirikosten tutkintaan (2022);
- f) Ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma (2021–2023).

III. Tiedot

Tiedonkeruu

7. Komitea on huolestunut siitä, että
- a) sopimusvaltio ei ollut eritellyt tietoja, jotka se antoi raportissaan ja vastauksissaan asialuetteloon;
 - b) annetut tiedot ovat alaltaan suppeita, eikä niissä käsitellä lasten myyntiä, lasten seksuaalista riistoa matkustamisen ja matkailun yhteydessä, lapsiavioliittoja, lasten myyntiä varten käytävää ihmiskauppaa, lasten seksuaalista riistoa prostituutiossa, lasten pakkotyötä, laittomia adoptioita, elinkauppaa eikä lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävää aineistoa;
 - c) sopimusvaltio ei antanut tietoja yllämainittuja asioita koskevan tiedonkeruun tehostamisesta.

8. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) **tehostaa pyrkimyksiään kehittää ja toteuttaa kattava, koordinoitu ja tehokas järjestelmä, jonka avulla kerätään ja analysoidaan tietoja kaikilta valinnaisen pöytäkirjan osa-alueilta, kuten lasten myynnistä, lapsikaupasta, lasten seksuaalisesta riistosta prostituutiossa, lasten houkuttelusta seksuaalisiin tarkoituksiin, lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävästä aineistosta sekä lasten seksuaalisesta riistosta matkustamisen ja matkailun yhteydessä, sekä seurataan näitä aloja ja arvioidaan niihin kohdistettavien toimenpiteiden vaikutuksia;**
- b) **erittelee antamansa tiedot muun muassa biologisen ja sosiaalisen sukupuolen, iän, kansalaisuuden, etnisen alkuperän, vammaisuuden, maahanmuuttaja-aseman, sosiaalitaloudellisen taustan, kaupungissa ja maaseudulla asumisen ja lasten haavoittuvan aseman, kuten väkivaltaisten olosuhteiden tai sijaishuollossa olon, mukaan, ja kiinnittää erityistä huomiota niihin lapsiin, jotka ovat vaarassa joutua valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten uhreiksi;**
- c) **kerää tietoja syytetapausten ja langettavien tuomioiden määristä eriteltyinä rikoksen lajin, rikosentekijöiden ominaisuuksien, rikospaikan, rikosentekijöiden syyteeseen asettamisen ja heille määrättyjen rangaistusten mukaan;**
- d) **käyttää kerättyjä tietoja aktiivisesti poliittisessa päätöksenteossa, vaikutusarvioinneissa ja valinnaisen pöytäkirjan täytäntöönpanon edistymisen valvonnassa.**

IV. Yleiset täytäntöönpanotoimenpiteet

Lainsäädäntö

9. Komitea panee merkille, että sopimusvaltio on säätänyt valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettuja rikoksia rangaistavaksi kansallisessa lainsäädännössään. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, ettei sopimusvaltiolla ole lainsäädäntöä, jolla yksiselitteisesti määriteltäisiin ja säädettäisiin rangaistavaksi kaikenlainen lasten myynti, joka on käsitteenä samankaltainen mutta ei täysin yhteneväinen kuin lapsikauppa, ja että muut lasten myynnin tekemuodot jäävät siten lain ulkopuolelle.

10. Komitea palauttaa mieliin vuonna 2019 antamansa suuntaviivat valinnaisen pöytäkirjan täytäntöönpanosta ja suosittelee, että sopimusvaltio

- a) **varmistaa, että sopimusvaltion rikoslailta säädetään kaikilta osin rangaistavaksi kaikki valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitetut teot, toiminnot ja rikokset, ja että niistä säädetään myös asianmukaiset rangaistusseuraamukset, joissa otetaan huomioon niiden vakavuus;**

- b) säätää valinnaisen pöytäkirjan 2 ja 3 artiklan mukaisesti rangaistavaksi lasten myynnin ja seksuaalisen riiston kaikissa muodoissaan, mukaan lukien kaikenlainen verkossa tapahtuva myynti ja seksuaalinen riisto sekä lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän aineiston tuottaminen, jakaminen, levittäminen, myynti ja hallussapito yhtenä seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön muotona;
- c) arvioi lainsäädäntöään säännöllisesti uudelleen ja muuttaa sitä sovellettavaksi uuteen teknologiaan (esimerkiksi suoriin verkkolähetyksiin, joissa esitetään lasten seksuaalista hyväksikäyttöä);
- d) hyväksyy oikeudellisen määritelmän lasten seksuaalisesta riistosta prostituutiossa siten, että määritelmä suojaa lapsia rikossyyteiltä, ja koventaa vähimmäisrangaistusta korvauksen tarjoamisesta lapselta ostettavasta seksuaalisesta teosta, riippumatta muista rikoslain säännöksistä.

Kokonaisvaltainen politiikka ja strategia

- 11. Komitea on huolestunut siitä, etteivät sopimusvaltion strategiat ja toimintasuunnitelmat sisällä toimenpiteitä, jotka koskisivat nimenomaisesti kaikkia valinnaisen pöytäkirjan soveltamisalan asioita ja myönnettävien resurssien tasoa.
- 12. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio sisällyttää ihmisoikeuksia koskeviin strategioihinsa ja toimintasuunnitelmiinsa toimenpiteet, jotka nimenomaisesti koskevat kaikkia valinnaisen pöytäkirjan soveltamisalan asioita, ja että sopimusvaltio antaa näiden strategioiden ja toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoa varten asianmukaiset henkilö- ja rahoitusresurssit.

Koordinointi ja arviointi

- 13. Komitea panee merkille sopimusvaltion antamat tiedot sisäisen turvallisuuden ja oikeusvaltion kehittämisen ministerityöryhmästä ja kansliapäällikkökokouksesta, jotka ovat osa ihmiskaupan torjunnasta vastaavaa kansallista koordinaatiojärjestelmää (CRC/C/OPSC/FIN/1, 56.–57. kohta). Komitea pitää myönteisenä sopimusvaltion toimintaa ihmiskaupan torjumiseksi, mutta pitää valitettavana, ettei sopimusvaltio toimittanut riittävästi tietoja näiden mekanismien tehtävästä koordinoida ja arvioida toimintaa kaikilla valinnaisen pöytäkirjan osa-alueilla.
- 14. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio
 - a) vahvistaa toimintojen koordinoitua lapsen oikeuksien politiikkaa laativien ja toteuttavien keskus- ja paikallistason virastojen ja komiteoiden välillä, kuten sosiaali- ja terveysministeriön ja oikeusministeriön alaisten virastojen ja komiteoiden välillä;
 - b) perustaa yksikön, jolla on korkean tason toimivalta ja valmiudet johtaa ja tehokkaalla tavalla yleisesti valvoa ja arvioida valinnaisen pöytäkirjan mukaista toimintaa eri hallinnonalojen ministeriöissä ja kaikilla hallinnon tasoilla, ja antaa tälle yksikölle asianmukaiset henkilö-, tekniset- ja rahoitusresurssit, jotta se pystyy toimimaan tehokkaasti;
 - c) myöntää kutakin 6. kohdassa mainittua suunnitelmaa ja ohjelmaa varten riittävät resurssit ja varmistaa asianmukaiset valvontajärjestelmät sekä raportoinnin näiden suunnitelmien ja ohjelmien täytäntöönpanosta ja arvioinnista.

Tiedottaminen ja valistaminen

- 15. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio myöntää lisää resursseja tiedotuskampanjoihin ja laatii läheisessä yhteistyössä kansalaisjärjestöjen, tiedotusvälineiden, yksityissektorin, yhteisöjen ja lasten kanssa tiedotusohjelmia, kuten kampanjoita, valinnaisen pöytäkirjan soveltamisalan asioista.

Koulutus

16. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio ryhtyy toimenpiteisiin tehostaakseen koulutustoimintaansa, joka liittyy valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseen sekä lapsiuhrien ja selviytyjien tunnistamiseen ja auttamiseen ja heistä huolehtimiseen. Sopimusvaltion tulisi varmistaa, että tämä koulutustoiminta on pakollista, järjestelmällistä ja moniammatillista, käsittää kaikki valinnaisen pöytäkirjan osa-alueet ja suunnataan kaikille kyseeseen tuleville lasten parissa ja hyväksi työskenteleville ammattihenkilöille ja ryhmille, kuten tuomareille, lainkäyttöviranomaisille, syyttäjille, sosiaalityöntekijöille, rikostutkijoille ja maahanmuuttoviranomaisille.

Resurssien myöntäminen

17. Komitea on huolestunut siitä, ettei sopimusvaltiolla ole erillisiä määrärahoja ja seurantajärjestelmiä, joiden avulla torjuttaisiin lasten seksuaalista riistoa, myyntiä ja seksuaalista riistoa prostituutiossa sekä lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän aineistoa levitystä muun muassa ehkäisemällä valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettuja rikoksia sekä huolehdittaisiin lapsiuhreista, kuntoutettaisiin heitä, sopeutettaisiin heitä uudelleen yhteiskuntaan ja pantaisiin täytäntöön Lanzaroten sopimuksen kansallista toimeenpanosuunnitelmaa.

18. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio varmistaa resurssien asianmukaisen kohdentamisen tarkoituksena torjua lasten seksuaalista riistoa, myyntiä ja prostituutioon liittyvää seksuaalista riistoa sekä lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän aineiston levitystä, ehkäistä valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettuja rikoksia ja järjestää lapsiuhreille asianmukaista hoitoa.

V. Lasten myynnin, lapsiprostituution ja lapsipornografian ehkäiseminen (9 artiklan 1 ja 2 kappale)

Toimenpiteet pöytäkirjalla kiellettyjen rikosten ehkäisemiseksi

19. Komitea pitää myönteisinä sopimusvaltion toteuttamia hankkeita, joilla se pyrkii lisäämään lasten tietoisuutta valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitetuista rikoksista, muun muassa opetustyössä varhaiskasvatuksessa ja kansallisten opetussuunnitelmien avulla. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että muun muassa vammaiset, vähemmistöryhmiin kuuluvat, maahanmuuttajataustaiset ja perheväkivaltaa kokevat lapset ovat vaarassa joutua valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten uhreiksi.

20. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

a) tehostaa pyrkimyksiään tunnistaa ja havaita lapset, jotka ovat vaarassa joutua valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten uhreiksi, ja tarjoaa apua lapsiuhreille; tällaisessa vaarassa ovat etenkin vammaiset, vähemmistöryhmiin kuuluvat ja maaseudulla ja saamelaisalueilla asuvat lapset sekä maahanmuuttaja-, turvapaikanhakija- ja pakolaislapset;

b) ryhtyy kokonaisvaltaisiin toimenpiteisiin puuttuakseen niihin juurisyihin, joiden vuoksi lapset ovat vaarassa joutua valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten uhreiksi, ja tehostaa niitä toimenpiteitään ja mekanismejaan, joilla näiden rikosten vaarassa oleville lapsille järjestetään sosiaalista suojelua;

c) ottaa käyttöön menettelyt, joilla varmistetaan ja edistetään pakollista ilmoittamista lasten seksuaalisesta riistosta prostituutiossa, ja kouluttaa opettajat, terveydenhuollon ammattihenkilöt ja sosiaalityöntekijät tunnistamaan väkivallan eri muodot ja ohjaamaan uhrit avun piiriin tämän mukaisesti;

d) lisää yleistä tietoisuutta lasten hyväksikäytöstä luottamussuhteissa ehkäistäkseen tätä hyväksikäyttöä;

e) tarkistaa säännöllisesti kaikkien lasten parissa työskentelevien rikostaustan;

f) **tehostaa Barnahus-hankkeen toteuttamista sopimusvaltion koko alueella.**

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö matkustamisen ja matkailun yhteydessä

21. Komitea on edelleen huolestunut siitä, ettei sopimusvaltiolla ole oikeudellista kehystä, jonka avulla suojeltaisiin lapsia seksuaaliselta riistolta matkustamisen ja matkailun yhteydessä ja säänneltäisiin matkailuelinkeinoa harjoittavien yksityisen sektorin toimijoiden toimintaa.

22. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio tehostaa pyrkimyksiään torjua lasten riistoa matkustamisen ja matkailun yhteydessä sekä

a) **säätää ja panee täytäntöön tehokkaan oikeudellisen kehyksen suojellakseen lapsia seksuaaliselta riistolta matkustamisen ja matkailun yhteydessä;**

b) **levittää laajalti Maailman matkailujärjestön vahvistamia matkailun maailmanlaajuisia eettisiä sääntöjä matkanjärjestäjien ja matkatoimistojen keskuudessa ja kehottaa näitä yrityksiä allekirjoittamaan käytäntösäännöt lasten suojelemisesta seksuaaliselta riistolta matkustamisen ja matkailun yhteydessä;**

c) **lisää oikeushenkilöiden, kuten internetin palveluntarjoajien ja sisällöntuottajien, teleoperaattorien, matkailuyritysten ja tiedotusvälineiden, yhteiskuntavastuuta ehkäistäkseen lasten seksuaalista riistoa matkustamisen ja matkailun yhteydessä.**

Toimenpiteet verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön ehkäisemiseksi

23. Komitea pitää myönteisenä, että sopimusvaltio on säätänyt rangaistavaksi lasten seksuaalisen riiston ja seksuaalisen hyväksikäytön verkossa, mutta on huolestunut siitä, että

a) lasten seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön verkossa on ilmoitettu lisääntyneen;

b) sopimusvaltiolla ei ole lainsäädäntöä, joka velvoittaisi teleoperaattorit estämään asiakkaiden pääsyn verkkosivuille, joilla julkaistaan lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa esittävää aineistoa;

c) ennaltaehkäisevien turvataitojen opetusta sekä media- ja seksuaalikasvatusta annetaan hajanaisesti, ja niiden rahoitus on niukkaa;

d) sopimusvaltio ei ole ottanut käyttöön tehokkaita ohjelmia vanhempien, lasten, opettajien, yritysten, ammattihenkilöstön ja suuren yleisön keskuudessa tietoisuuden lisäämiseksi ja taitojen kehittämiseksi verkossa tapahtuvan seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön riskeistä.

24. Komitea palauttaa mieliin yleiskommentin nro 25 (2021) lapsen oikeuksista digitaalisissa ympäristöissä ja suosittelee, että sopimusvaltio

a) **laatii kansallisen politiikan ehkäistäkseen ja torjuakseen lasten seksuaalista riistoa ja hyväksikäyttöä verkossa asianmukaisen oikeudellisen kehyksen, erityisen koordinointi- ja valvontayksikön sekä erityisten analyysi-, tutkimus- ja valvontavalmiuksien avulla;**

b) **hyväksyy lainkäyttöviranomaisten sekä tieto-, viestintä- ja teknologiayritysten väliset käytännöt, joiden avulla torjutaan verkossa tapahtuvaa lasten hyväksikäyttöä ja riistoa;**

c) **laatii ja tehostaa lapsille suunnattuja valistusohjelmia, joissa käsitellään niitä riskejä, joita liittyy lasten itsensä tuottaman sisällön käyttöön digitaalisessa mediassa ja tieto- ja viestintäteknologian avulla;**

d) **toteuttaa yleisen koulutusohjelman, jonka avulla lisätään tietoisuutta verkossa tapahtuvasta lasten seksuaalisesta riistosta ja hyväksikäytöstä rikoksina sekä siitä, miten näistä rikoksista voi ilmoittaa, ja järjestää kaikkien koulutusoajien lapsille pakollisen kurssin verkkokäyttötymisestä ja turvallisuudesta;**

- e) ryhtyy toimenpiteisiin ehkäistäkseen verkossa tapahtuvaa lasten seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön sekä lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän aineiston levittämisen verkossa ja puuttuakseen siihen; näitä toimenpiteitä ovat muun muassa kyseeseen tulevien ammattihenkilöiden kouluttaminen ja lainsäädäntö, jolla vaaditaan, että internetin palveluntarjoajat viipymättä estävät lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän aineiston näkymisen verkossa ja poistavat sen verkosta sekä ilmoittavat tällaiset tapahtumat lainkäyttöviranomaisille ja kehittävät innovatiivisia ratkaisuja;
- f) tekee asianmukaista tutkimusta siitä, missä määrin lapsiin kohdistetaan seksuaalista väkivaltaa digitaalisessa ympäristössä;
- g) tarjoaa lapsille asianmukaisia tukipalveluja, kuten integroituja palveluja rikosten esitutkinnan, syytevaiheen ja jälkihuollon aikana, kouluttaa lasten parissa ja lasten hyväksi työskenteleviä ammattihenkilöitä sekä kehittää saavutettavat valitus-, hyvitys- ja oikeussuojamenettelyt;
- h) perustaa lapsia varten matalan kynnyksen ilmoituskanavan ja levittää laajalti lapsiystävällistä ja saavutettavaa tietoa siitä, miten hyväksikäytön tapahduttua tulee toimia;
- i) perustaa erillisen, ennakoivan, herkästi reagoivan ja uhrikeskeisen rikosoikeusmekanismin, johon kuuluvat koulutetut poliisivoimat, syyttäjälaitos ja tuomioistuinlaitos, sekä järjestelmän, jonka avulla ehkäistään rikosentekijöiden uusintarikollisuutta kansallisesti ja kansainvälisesti;
- j) ilmoittaa erityisistä toimenpiteistä, joilla laki lapsipornografian levittämisen estotoimista (2006) pannaan täytäntöön.

VI. Lasten myynnin, lapsipornografian ja lapsiprostituution sekä niihin liittyvien asioiden kieltö (3 artikla, 4 artiklan 2 ja 3 kappale ja 5–7 artikla)

Voimassa oleva rikoslainsäädäntö

25. Komitea panee merkille sopimusvaltion antamat tiedot joidenkin valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten säätämistä rangaistavaksi omassa rikoslaissaan. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, ettei kaikkia valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettuja rikoksia ole kriminalisoitu sopimusvaltion lainsäädännössä törkeinä rikoksina. Komitea on huolestunut etenkin siitä, että

- a) sopimusvaltion rikoslaissa ei määritellä eikä yksiselitteisesti kiellätä lasten myyntiä erillisenä rikoksena, sellaisena kuin se on määriteltynä valinnaisessa pöytäkirjassa, vaan se katsotaan pelkästään osaksi rangaistavaksi säädettyä ihmiskauppaa, joka kohdistuu lapsiin;
- b) lapseen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa esittävää kuva- tai videoaineistoa ei katsota vakavaksi lapseen kohdistuvaksi rikokseksi;
- c) Keskusrikospoliisilla ja muilla lainvalvontaviranomaisilla ei ole riittävästi resursseja tutkia kaikkia ilmoitettuja tapauksia.

26. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio määrittelee lasten myynnin ja säätää sen rangaistavaksi valinnaisen pöytäkirjan 2 ja 3 artiklan mukaisesti sekä säätää tästä teosta sen vakavuutta vastaavat rangaistukset eikä rajoita teon määritelmää siten, että se käsittää pelkästään lapsikauppatapaukset. Sopimusvaltion tulisi etenkin yksiselitteisesti määritellä ja säätää rangaistavaksi (a) lasten myynti muun muassa seksuaalista riistoa ja pakkotyötä varten ja (b) lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän aineiston tuottaminen, jakaminen, levittäminen, maahantuonti, maastavienti, tarjoaminen, myynti ja hallussapito törkeinä rikoksina. Lisäksi komitea suosittelee, että sopimusvaltio ulottaa oikeushenkilöiden rikosoikeudellisen vastuun käsittämään kaikki valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettut rikokset.

Rankaisemattomuus

27. Komitea on huolestunut siitä, ettei sopimusvaltio ole toimittanut tietoja niiden valinnaisen pöytäkirjan eri osa-alueiden rikosten lukumääristä, jotka on tutkittu asianmukaisesti, eikä syytteeseen asetettujen ja rangaistujen rikoksenteekijöiden määristä. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaa, että lasten myynti, lasten seksuaalinen riisto prostituutiossa ja lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävä aineisto tutkitaan tehokkaasti kaikissa tapauksissa ja että rikoksenteekijät asetetaan syytteeseen ja heitä rangaistaan asianmukaisilla seuraamuksilla, jotka vastaavat heidän rikostensa vakavuutta;**
- b) antaa lainkäyttöviranomaisille, syyttäjille ja tuomareille muun muassa kansainvälisessä yhteistyössä erikoiskoulutusta kaikista valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitetuista rikoksista, etenkin digitaaliseen ympäristöön liittyvistä rikoksista, jotka voivat olla valtion rajat ylittäviä.**

Ekstraterritoriaalinen lainkäyttövalta ja luovuttaminen rikoksen johdosta

28. Komitea pitää myönteisenä, että Suomen rikoslaissa säädetään ekstraterritoriaalisesta lainkäyttövallasta muun muassa lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten suhteen, mutta on huolestunut siitä, ettei laissa ole säännöksiä tällaisesta lainkäyttövallasta kaikkien valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten suhteen. Komitea on huolestunut myös siitä, että valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettuja rikoksia koskevaan ekstraterritoriaaliseen lainkäyttövalttaan ja henkilön luovuttamiseen niiden johdosta sovelletaan kaksoisrangaistavuuden vaatimusta ja että rikosten rangaistavuuden edellytyksenä on, että teosta saattaa Suomen lain mukaan seurata yli kuuden kuukauden vankeusrangaistus.

29. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin poistaakseen kaksoisrangaistavuuden vaatimuksen, jota sovelletaan henkilön luovuttamiseen rikoksen johdosta;**
- b) varmistaa, että kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa sopimusvaltiolle yksiselitteisesti ekstraterritoriaalisen lainkäyttövallan ja sen käyttämisen kaikkien valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten suhteen;**
- c) harkitsee käyttävänsä valinnaista pöytäkirjaa oikeusperustana henkilöiden luovuttamiselle kyseisten rikosten johdosta, jollei luovuttamista pyytävien valtioiden kanssa ole tehty kahdenvälistä luovuttamissopimusta, jos nämä valtiot eivät ole valinnaisen pöytäkirjan osapuolena.**

VII. Lapsiuhrien oikeuksien suojaaminen (8 artikla ja 9 artiklan 3 ja 4 kappale)

Toimenpiteet valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten lapsiuhrien oikeuksien ja etujen turvaamiseksi

30. Komitea pitää myönteisinä useita oikeudellisia, poliittisia ja käytännön toimenpiteitä, kuten ihmiskaupan uhrien kansallisen auttamisjärjestelmän käyttöönottoa, joiden avulla sopimusvaltio pyrkii edistämään ihmiskaupan uhrien tunnistamista ja varmistamaan heille mahdollisuuden saada apua. Komitea on kuitenkin huolestunut tiettyjen haasteiden jatkumisesta, kuten siitä, että

- a) käytettävissä ei ole sovittua menettelyä lapsiuhrien tunnistamiseksi eikä maanlaajuisia palveluja uhrien tukemiseksi;**
- b) ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän rahoitus on määräaikainen, ja sen toteuttaminen on ollut hidasta;**
- c) lakisäätteisiä sosiaalityöntekijöitä ei ole tarpeeksi eikä maantieteellisesti kattavasti koko maassa, eikä heidän antamiaan palveluja ohjata ja valvota tehokkaasti.**

31. Valinnaisen pöytäkirjan 9 artiklan 3 kappaleen perusteella komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) panee kaikilta osin täytäntöön kaikki viimeaikaiset oikeudelliset ja hallinnolliset toimenpiteet suojellakseen tehokkaasti valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten lapsiuhreja;
- b) ottaa käyttöön yhteisesti sovitut mekanismit ja menettelyt, joiden avulla valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten lapsiuhrit tunnistetaan varhaisessa vaiheessa, ja varmistaa, että tunnistamisesta vastaaville, kuten lainkäyttöviranomaisille, raja- ja maahanmuuttoviranomaisille, tuomareille, syyttäjille, sosiaalityöntekijöille ja terveydenhuoltohenkilöstölle, annetaan koulutusta lasten oikeuksista ja lastensuojelusta ja lapsisensitiivisistä kuulemistaidoista;
- c) tarjoaa kaikille lapsille maksutonta oikeusapua ja lapsipsykologien ja sosiaalityöntekijöiden tukea sekä varmistaa, että lapsilla on pääsy lapsi- ja sukupuolisensitiivisiin valitusmekanismeihin ja asianmukaisiin menettelyihin korvauksen ja hyvityksen hakemiseksi joutumatta syrjityiksi;
- d) varmistaa, ettei valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten lapsiuhreja kohdella osallisina heidän tilanteeseensa liittyviin rikoksiin eikä heille määrätä seuraamuksia niiden perusteella;
- e) tarjoaa edelleen koko maassa yhdenvertaisia ja asianmukaisia palveluja ja tukea uhreille, myös seksuaalirikosten uhreille;
- f) lisää sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden määrää ja maantieteellistä kattavuutta sekä varmistaa, että vastuu lapsiuhrien hoidosta ja tukemisesta on muilla kuin maahanmuuttoviranomaisilla;
- g) järjestää turvapaikanhakija- ja maahanmuuttajanuorille asianmukaista seksuaalikasvatusta ja -neuvontaa;
- h) varmistaa, että uudella ihmiskauppaan erikoistuneella tutkintayksiköllä on toimivalta kuulla lapsia ja tutkia valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettuja lapsiin kohdistuneita rikoksia.

VIII. Kansainvälinen apu ja yhteistyö (10 artikla)

Monenväliset, kahdenväliset ja alueelliset sopimukset

32. Valinnaisen pöytäkirjan 10 artiklan 1 kappaleen perusteella komitea kannustaa sopimusvaltiota tehostamaan edelleen kansainvälistä yhteistyötään monenvälisissä, alueellisissa ja kahdenvälisissä – etenkin naapurimaidensa kanssa tekemissään –, järjestelyissä, muun muassa tehostamalla menettelyjä ja mekanismeja, joilla koordinoidaan näiden järjestelyjen täytäntöönpanoa, jotta sopimusvaltio edistyisi valinnaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemisessä sekä näistä rikoksista vastuussa olevien selvittämisessä, tutkinnassa, syytteeseen asettamisessa ja rankaisemisessa.

IX. Täytäntöönpano ja raportointi

A. Jatkokotoimenpiteet ja tiedottaminen

33. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin varmistukseksi, että näissä loppupäätelmissä annetut suositukset pannaan täytäntöön kaikilta osin; sopimusvaltion tulisi muun muassa toimittaa loppupäätelmät valtionpäämiehelle, korkeimmalle oikeudelle, eduskunnalle, asianomaisille ministeriöille ja kuntien viranomaisille asianmukaista käsittelyä ja jatkotoimia varten.

34. Komitea suosittelee, että sopimusvaltion raportti, sen kirjalliset vastaukset asialuetteloon ja nämä loppupäätelmät pannaan täytäntöön kaikilta osin ja että niiden lapsiystävälliset versiot jaetaan ja tehdään laajalti saavutettaviksi lapsille, myös heikoimmassa asemassa oleville lapsille, ja että ne saatetaan muun muassa internetin välityksellä laajalti saataville suurelle yleisölle, mukaan lukien kansalaisjärjestöille, nuorisoryhmille, ammattikunnille ja lapsille, jotta saadaan synnytyksi keskustelua ja tietoisuutta valinnaisesta pöytäkirjasta ja sen täytäntöönpanosta ja valvonnasta.

B. Seuraava määräaikaisraportti

35. Valinnaisen pöytäkirjan 12 artiklan 2 kappaleen mukaisesti komitea pyytää sopimusvaltiota antamaan edelleen tietoja pöytäkirjan ja näiden loppupäätelmien täytäntöönpanosta seuraavassa määräaikaisraporttissaan, joka sen on määrä antaa yleissopimuksen 44 artiklan mukaisesti.

== =